

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за лекара среза прокупачког, округа топличког, Димитрије Милић, лекар среза добричког, истог округа, по потреби службе;

за лекара среза добричког, округа топличког, д-р. Драгољуб Ђорђевић, лекар среза бањског, округа нишког, по потреби службе;

за лекара среза грочанског, округа београдског, д-р. Борисав К. Радисављевић, лекар среза колубарског, истог округа, по потреби службе;

за лекара среза колубарског, округа београдског, д-р. Милан Стојановић, лекар ср. грочанског, истог округа, по потреби службе; и

за лекара среза бањског, округа нишког, д-р. Радисав Радојковић, доктор целокупног лекарства и питомац истог среза.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. децембра 1902. год. СМ 13.657 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Мијаило Вуксановић, начелник прве класе среза нишког, на основу § 69 закона о чиновницима грађанског реда, по својој молби, стави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. децембра 1902. год. ПМ 31.455 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Мијаило Грујић, начелник средње класе на расположењу, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. децембра 1902. год. ПМ 31.458 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Јосиф Цветић, начелник друге класе среза белчишког; и

Никола Милосављевић, начелник треће класе среза жупског, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда ставе у стање покоја с пензијом, која им припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. год. ПМ 31.449 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за писара прве класе среза врачарског, Светомир Радовић, писар исте класе среза нишког;

за писара прве класе среза космајског, Радослав Ђермановић, писара исте класе среза азбуковачког;

за писара прве класе среза параћинског, Душан Богдановић, писар исте класе среза хомољског, — сву тројицу по молби;

за писара прве класе среза белчишког, Војислав Марјановић, писара исте класе среза нишког;

за писара прве класе среза темњишког, Андрија Станковић, писар исте класе среза јабланичког;

за писара прве класе среза јабланичког, Стеван Каначки, писар исте класе среза лесковачког;

за писара прве класе среза брзопаланачког, Светозар Јовановић, писар исте класе среза посавског, округа ваљевског;

за писара прве класе среза бољевачког, Љубомир Јосиповић, писар исте класе среза моравског, округа пожаревачког;

за писара прве класе среза ресавског, Милан Ценић, писар исте класе среза моравског, округа пожаревачког;

за писара прве класе среза моравског, округа пожаревачког, Витомир Јовановић, писар исте класе среза грочанског;

за писара прве класе среза колубарског, округа ваљевског, Драгољуб Миленковић, писар исте класе среза трстеничког;

за писара прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Милан Ненадић, писар исте класе среза нишавског, — сву деветорицу по потреби службе;

за писара прве класе среза гружанског, Стеван Бошковић, средњи писар исте класе у пензији;

за писара прве класе среза жичког, Михаило Ст. Протић, писар исте класе среза млавског;

за писара прве класе среза грочанског, Милан Марковић, писар исте класе среза добричког, — обојицу по молби;

за писара прве класе среза тимочког, Милорад Матић, писар друге класе истог среза;

за писара друге класе среза љубињског, Велимир Јовичић, писар исте класе среза качерског;

за писара друге класе среза зајечарског, Милан Ц. Раденковић, писар исте класе среза лесковачког;

за писара друге класе среза ариљског, Никола Ђурчић, писар исте класе среза пожешког;

за писара друге класе среза пожешког, Велисав Ашковић, писар исте класе среза колубарског, округа ваљевског;

за писара друге класе среза златиборског, Коста Катић, писар прве класе Управе вароши Београда, сву петорицу по потреби службе;

за писара друге класе среза пожешког, Милош Тодоровић, бивши средњи писар;

за писара друге класе среза азбуковачког, Драгољуб Јовичић, бивши средњи писар;

за писара друге класе среза љубињског, Љубисав Јаковљевић, писар исте класе среза ариљског;

за писара друге класе среза хомољског, Живојин Петровић, писар исте класе среза ресавског, — обојицу по молби;

за писара друге класе среза драгачевског, Стеван Васић, писар исте класе среза гружанског, — по потреби службе;

за писара друге класе среза млавског, Радован Аћимовић, писар друге класе Управе вароши Београда;

за писара друге класе среза азбуковачког, Душан Јеремић, бивши средњи писар;

за писаре прве класе управе вароши Београда: Душан Ј. Јанковић, писар друге класе исте управе и Божидар Љубишић, писар прве класе начелства округа београдског;

за ванредног писара прве класе начелства округа топличког, а да врши дужност писара среза добричког и прима плату из плате овога, Петар Златановић, бивши порезник;

за ванредног писара прве класе начелства округа ваљевског, а да врши дужност писара среза ваљевског, и прима плату из плате овога, Милан Момировић, ванредни писар исте класе начелства округа београдског и вршиоц дужности писара среза колубарског;

за ванредног писара прве класе начелства округа крајинског, а да врши дужност писара среза брзопаланачког и прима плату из плате овога, Драгутин Пешић, ванредни писар прве класе истог начелства и вршиоц дужности писара среза поречког, — обојицу по потреби службе;

за ванредног писара прве класе начелства округа пожаревачког, а да врши дужност писара среза голубачког и прима плату из плате овога, Светозар Д. Павловић, писар друге класе истог начелства;

за писара прве класе начелства округа нишког, Младен Банић, писар друге класе истог начелства;

за ванредног писара друге класе начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза посаво-тамнавског и прима плату из плате овога, Димитрије Николић, практикант истог начелства;

за ванредног писара друге класе начелства округа ужичког, а да врши дужност писара среза пожешког и прима плату из плате овога, Предраг Обркнежевић, бивши полицијски чиновник;

за ванредног писара друге класе начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза поцерског и прима плату из плате овога, Живко Р. Лазаревић, бивши полицијски чиновник;

за ванредног писара друге класе начелства округа београдског, а да врши дужност писара среза космајског и прима плату из плате овога, Војислав Раденковић, практикант истог среза.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. децембра 1902. год. ПМ 31.452 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, постављен је:

за писара прве класе среза добричког, Алекса Жујовић, порезник пете класе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. децембра 1902. год. ПМ 31.454 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за писара друге класе среза рамског, Коста Костић, писар исте класе среза голубачког, — по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа моравског, Коста Цветковић, бивши писар начелства;

за писара друге класе начелства округа рудничког, Милован Максимовић, писар треће класе управе вароши Београда, — по потреби службе;

за писара треће класе управе вароши Београда, Милан Пајевић, писар друге класе начелства окр. пожаревачког, — по молби;

за писаре друге класе начелства округа пожаревачког: Чедомир Марјановић, бивши полицијски чиновник и Милоје Радловић, практикант истог начелства;

за писаре друге класе начелства округа ужичког: Драгутин Радовановић, бивши полицијски чиновник и Милош О. Мићић, практикант среза црногорског;

за писара друге класе начелства округа чачанског, Радомир Матић, практикант ср. жичког;

за писара друге класе начелства округа београдског, Александар Ј. Андоновић, практикант истог начелства; и

за писара треће класе управе вароши Београда, Данило Тричковић, свршени правник и бивши практикант.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 7. децембра 1902. год. ПМ 31.453 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Мијаилу Петровићу, писару друге класе среза алексиначког, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. децембра 1902. год. ПМ 31.456 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Бранимир Ј. Рајић, начелник треће класе округа пожаревачког, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. децембра 1902. год. ПМ 31.451 у Нишу.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Ђорђе Стојановић и Сима Илић, писари прве класе среза пожешког, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. децембра 1902. г. ПМ 31.459 у Нишу.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

Злочин из страсти

— Чезаре Ломброво —

Ма шта да се догоди у Паризу, увећа се услед неког чудног психолошког процеса, дотера се, дигне се граја, те се цео свет за то интересује, и онда није никакво чудо, што је жалосни злочин младог сликара Синдона бацио у размишљања многог интелектуалног посматрача. С разних страна поставља ми се питање: „Је ли то био злочин из страсти или обичан злочин?“

Да би ствар била јаснија, морао бих да овде изнесем један део мојих теорија — а то би ме одвело далеко — морао бих најпре окарактерисати мог „злочинца“. Довољно ће бити и ово: Докле се правници баве самим злочиним, моја школа сматра за важније, да проучи злочинца, и она у злочиначком свету разликује више група. У

прву долазе људи, који су се родили с наклоношћу ка злочину. Они чине зло без икаква узрока, чине зло што су зли, и тој моралној монструозности одговара увек читав низ физиономских и биолошких аномалија, које нас подсећају на праčovек, а понекад на дивље зверове. То су рођени злочинци. Али овде није реч о њима, јер нико не мисли, да тој групи може припадати уметник Синдон, који је до часа, док није извршио своје крваво дело, живео беспрекорним животом.

Али има једна друга категорија злочинаца, а то су злочинци у приликама. То су обични људи, који падну услед каквог жалосног повода. Они изврше по који тежи злочин, учине по коју мању кривицу. Овде спадају све преступне кривице, велики део војничких кажњивих кривица. Али Синдон се не може урачунати ни у ову групу.

Ми овде морамо скренути пажњу нарочито на оне кривце, које сам ја означао као „криминалоиде“. Они су нека средина између рођених злочинаца и злочинаца из навике. Они остају поштени докле не наступи какав кобан догађај, који их после неког времена ували у најтеже кривице. И код њих се могу наћи карактерне аномалије; они не оскудевају у нравственом осећању, али оно није много развијено, те они нису способни за дубље, трајније наклоности; понекад, али не увек, кају се они за учињена дела и показују грижу савести, али никад тако снажно као поштени људи или злочинци из страсти. А оно што их особито карактерише, то је да узрок, који их гони на злочин, увек стоји у сразмери према тежини кривице, да су остављали увек да између импулса и извршена дела протекне доста времена, по неколико месеци, па чак и по неколико година. Лако их је нагнати на признање, које је увек искрено, докле рођени злочинац обично одриче и на самртном часу. Па ипак и крај свега тога код њих још непрестано остаје живо саучешће према ближњему, у чему рођени злочинац потпуно оскудева, и доста пута су алтруистичке наклоности многога криминалоида одвеле у ђаволова наручја.

Тако је то било с Ауерманом, који је до своје тридесете године остао поштен. Једном слузи дуговао је он извесну суму и није могао да је врати. Узалудно је покушавао он код разних лица да позајми ту суму. Четрнаест дана пред рок плаћања те суме, због које му је продата кућа, усели се поверилац у њу, раскоми се у њој, леже у постељу, стаде дужника грдити најпогрднијим речма и изјави, да се неће из куће маћи догод му се не да повац. Ауерман изиђе, прибрав одважност, нађе једну дебелу штапину и врати се у кућу, говорећи сам у себи: „Ако је још ту и ако ме буде грдио, убићу га“. Што је мислио, то је и учинио. Поверилац, који почиње поново беснети, умире под његовим ударцима, за тим злочинац одлази у суд и све признаје.

Једна радница, у добу од 22 године, изузимајући велику браду потпуно нормална, воли једног радника и он њу воли.

Они су намерни да се венчају. Међу тим њој се приближи господар фабрике, залуди је новцима и лепим речма и она му заказа једну ноћ. Њен вереник то дознаје, пада у беснило и натерује је да буде сакривица у његовој освети. Она га слуша, јер неће да буде напуштена, домама фабриканта из његове канцеларије у један густиш, где га убија огорчени вереник. Одмах их затворише, она признаје све, али не показује ни узрујаности, ни кајања. Овде видимо још један од главних узрока, који криминалоиде гоне на злочин. То је живот у двоје и његов моћни утицај. Колико само пута љубавник, муж, раздражи други део на зла дела!

Али оно што данас криминалоиде најчешће заводи, то је кобни чар великих, лако стечених богатстава, која су им пред очима, као н. пр. у банкама, које се тако лако претварају у легло зла. Овде је двојка драж неизмерне добити која је завела већ толике поштене људе, да се лате превара, а особито ако падну под утицај вештих препредењака или се услед свог доброг политичког или финансијског имена уздигну на чело каквог великог предузећа. Тако панамисте. И они су се у почетку одупирали искушењу, али драж је била и сувише јака, сугестивна свага завођача и сувише велика. Они су толико попустили, докле им зло после неколико месеци није прешло у навик, али не толико јако, да их хапшење не би погодило као гром, па чак неке и живота стало.

Тој групи чини ми се да припада Синдон. Али како га многи рачунају у злочинце из страсти, овде ћу да окарактерисем последње подробније. Они чине једну групу за себе, која се од свију других разликује. Не само да се код њих не може кроз доказати каква телесна или душевна монструозност, него они баш имају већном најлепши спољашњи изглед и појављују се пред нама пре недела, као и после њега, као потпуно поштени људи. Њихов је алтруизам претеран, претерана је њихова потреба за пријатељством и љубављу, што доста пута баш постаје узроком за противзаконске радње, и докле је рођени злочинац анестета, у сваком погледу остаје туп и без осећаја, а криминалоид то може бити само делимично, пасивални злочинац је прави хиперестета. Кад је Курти видео да га је напустила драгана, која га је изневерила, купио је он кућу преко пута од ње, не због ње, већ само да би могао видети њене прозоре, а пријатељима је показивао столицу, где је обично седео тај „анђео“, како се он изражавао, тај анђео кога је он ускоро убио.

Кад Да Јита није више могао да говори, нити да се састаје с драганом, коју је доцније убио, притискивао је уши на зидове њене куће, само да чује њен корак. Он је налазио уживања у томе, да тако остане по неколико сахата. По извршеном делу такви злочинци не показују више ону гвоздену апатију, по којој се познају рођени злочинци, они шта више претерују у изражавању свог кајања и доста пута у мукама гриже савести изврше самоубиство необичне врсте. Чим је Чи-

пријани убио своју жену, одмах се срушио кроз прозор; чим је Санд убио Коцебуа, двапут је пробо мачем своје срце; чим је Едуади убио своју драгану, пољубио је њен леш, попио киселину од шалитре под њеним прозором, па пошто су га излечили, прегризао је себи жилу да му изиђе крв. Они који се не убијају, издају се сами суду, и не само да све признаду, већ чак и претерују у признању и траже да буду осуђени. У одличним Холцендорфовим делима спомиње се Мјеров и Кориганов случај. Ова два злочинца из страсти, кажући се за своје дело, постају доцније мисионари пуни пожртвовања. Страсти, које чине побуду у овим драматичним случајевима, не спадају у ред оних које полако сазревају у човечјем срцу, као што је грабљивост и амбиција. То су страсти најплеменитијег рода, више пута узвишене, тако да су узрок и средство увек сразмерни. Код Леонија је драганино неверство, заштрено исмевањем и ругањем, код Виранија браколомство, ухваћено на делу, код болног Булеја бездушност жене, која мисли, да он спава те се с присутним љубавником разговара о предстојећој смрти свог мужа. Оно што је једном Орсинију, једном Санду турило оружје у руке, био је рђаво доконат, али безграничан патриотизам, била је болесна мисао, да користи отаџбини, убијајући једног од својих тобожњих непријатеља. И готово свакад у таквим случајевима протекне врло кратко време између одлуке и дела, неколико сахата код Булеја, неколико минута код Виранија, што је опет у великој противности с радњом рођеног злочинца и криминалоида. Пасивални кривци не знају за лукавство, они немају саучесника, не служе се никад припремним, брижљиво изабраним оружјем, већ употребљавају ма шта, зубе, нокте, маказе по каткад раде као луди и убијају све што затеку у близини предмета своје мржње.

Многи политички злочинци могу се сматрати као пасивални. Париски фанатизам може дотерати до пролевања крви. И они су већином млади људи, готово увек падају у очи због своје лепоте, своје спољашње појаве. Тако Орсини, Петровскаја, Осински. И Мацини, Данило, Пома, Фабрици беху заносно лепа људи. О сиромашу Чијаји прича се, да је сјај његових очију, његова личност имала такве дражи, да је свакога привлачио. Готово никад немају саучесника (тако код Санда, Пасананта, Кордијеве, Оливе, Монкузија и т.д.), а код неких је осећај поштења преко сваке мере развијен. Санд је живео као какав светац, Шарлота Кордијева била је за пример девојка; Лизогуб, милионар, живео је као какав просјак, да би обогатио партијски фонд, тако да су га морали нагонити, да учини што му је најпотребније, иначе би био умро од невоље. У таквим природама је веома снажно развијен нагон, да се жртвују за добру ствар. После Бабијева атентата доживело се у Персији — као некад у старом Риму код Хришћана — да су се људи, који нису припадали тој секти, лажно денунцирали, да би умрли заједно с Бабијем. Код многих се неоодољива тежња за обнављањем удружи с необичном интелигенцијом.

Јасно је да Синдон не припада овој групи која човечанству доста пута служи више на част но на срамоту.

Ко је год пратио Синдонову парницу, могао је бити на чисто, да он нема на себи никаква обележја злочинца, који је злочин извршио из страсти. Да посматрамо најпре његову физиономију. Она је доста неправилна, доње вилице су ненормално развијене, ноздрве су врло широке, лице бледо, усне румене. Међу његовим рођацима било је тешких случајева невратности. Његова је сестра извесно хистерично-епилептична и импулзивна као и он. То је доказала она жалосна сцена, коју је изазвала за време претреса, што браколомна преступница њеног брата није теретила саму себе, да би скинула терет с оптуженога.

Рецимо да побуда, која је том младом човеку турила револвер у руку, није била кроз неплеменита, ипак она није одговарала величини злочина. Један његов пријатељ казао је, да је то лудило и кретенство. Он је љубио једну четрдесетогодишњу жену, ствар се тичала једне већ задовољене љубави. Та дама више није хтела да се с њим дописује, а још мање да с њим бежи. Он је желео да се она раздвоји с мужем, па да се уда за њега. Могуће је да је он то желео из користољубља. Јер он је у тој више но гостољубивој кући уживао сем домаћинске наклоности још много као учитељ, као уметник, као пријатељ, и у претпоследњем писму, које је писао супругу те даме, говорио је он — тако је бар гневно казала бивша његова љубавница — о вредности својих слика и о дамином миразу, који га се мираз у ствари није ништа тичао. Чим је затворен, рекао је судским стражарима, да је убијени био муж његове љубавнице, и да га тај муж кињи већ две године — као што се види, то су све речи, које су у противности с најелементарнијим осећајима морала. У том погледу личи он на лопова који своју жртву назива варалицом, што у њеним цеповима није нашао ништа да украде. Од њих двојице муж је био онај, који је имао право и готово дужност на освету. Он би у том случају био пасивални злочинац, докле је онај други, који је узабрао забрањен плод, у најбољем случају заслужио само једно, на име да буде отеран из куће. У место тога писао је он мужу 15. одговарајући на његово писмо, којим му отказује пријатељство и које је било несрећно стилизовано и имало у себи увреду: „Ви сте покварен човек!“ Али он не преступи против њега за то — сигуран доказ, да његова побуда није била ни увреда. Ни 18. не преступи он против њега, ма да је 16. купио револвер и муж га тога дана тукао и пљувао на њ. Да је тога дана дошло до крвавих дела, било би појмљиво. Али тај човек не буну се, он пише, он само телеграфише, он још једном пише жени, да је наговори на бегство. Тек кад се она томе одлучно успротивила, решава се он да купи фишеке, да револвер проба у врту и тек 21. шестог дана после оног догађаја, у ком је рђаво прошао, пише он једно дрско писмо мужу и туђој жени и убија тога човека у близини ње-

гове пољске кућице, ма да није био ни најмање раздражен. Као што жена прича, муж се овога пута према сликару понашао мирно.

Према овоме дело је изодавно припремано; најмање шест дана протеже се предумишљај, а то је баш супротно ономе, што обично бива код злочинца из страсти. Недостаје још једно друго битније обележје: кајање. Уместо да после дела осећа грижу савести, да је био као луд, да се носи мислима на самоубиство, он вели једном очевиту: „Добио је што је заслужио!“ Као да је сиромаш муж заслужио казну за то што је бранио од дрских напада своја најсветија права! Не беше му довољна ова крвава лажна логика, но је тај човек имао још толико присутности духа, да одмах после извршеног дела прочита жандармима одломке из једног писма, које је дама поцепала, и да каже „Из овог писма може се видети стање моје душе“, чиме је отприлике хтео да каже, како је он дао видна доказа своје љубави према дами.

Ово све је доказ, како се не понаша злочинац из страсти. До душе ја ћу признати, да је његов друг, млади сликар Боасир, имао право кад је љубав овог тридесетогодишњег човека према четрдесетогодишњој жени описивао као особито жестоку и она је морала бити у толико жешћа, што је он, по исказу његова браниоца, дотле био невин. Исто тако нећу да поричем, да није осећао велики бол, кад су га истерали из оне гостољубиве куће. Колико га је болело, што га је љубљена жена оставила, види се по томе што је за један дан оседео. Али не значи то да је он злочинац из страсти с тога, што га је жестока страст нагнала на злочин. Ко не може да се одупре злочиначком нагону, инстинктивном импулсу и код свега дотадашњег поштења постаје злочинцем, као Ауерман, као Панамисте, није пасионални злочинац, већ криминалоид. На пример осмотримо поменутог мужа, који се може сматрати као нормалан човек: он га грди, туче, али не убија га, ма да је унеколико имао право на то. Што криминалоид разликује од злочинца из страсти, то је дуга припрема и неосећање кајања. Али с обзиром на то, што је ту била умешана љубав, бар епизодички, и што је Синдон, као и многи интелигентни пасионални злочинци, био досад ваљан млад човек, може се сматрати, да се код њега додирују оба типа, тип пасионалног злочинца и криминалоидна и да један у други утичу, јер као год у природи, тако ни у криминалогији нису сасвим одређене и непоколебљиве разлике и граничне линије.

Синдон је осуђен само на десет година робије, што је потпуно оправдано, кад се узме у обзир она искра страсти, ма да у Француској доста пута у сличним случајевима судови осуђују кривце на смрт. Ту у том умереном изрицању казне видимо пример бистре, практичне, и ако можда несвесно употребљене криминалне антропологије. Посматрали се дело само по себи, онда би учинилац морао по старој пракси у најгорем случају бити осуђен на смрт.

докле би исти злочин, узимајући у обзир људе разних група, био и различито кажњен по криминално-антрополошкој школи. Криминалоиде ваља уопште блаже кажњавати. Да је Синдон био рођен злочинац, мучно да би могао избећи смртну казну или доживотну робију. Да је он био злочинац чисто из страсти, да га је завео изненадни гнев, какав племенит осећај, онда би се сам његов злочин сматрао као казна, јер он би му целог века био оптужба противу њега, а осем тога био би можда мало кажњен, на пример прогонством. Али за једног криминалоида, који се може само делимично назвати пасионалним, за њега је десет до дванаест година робије довољна казна, јер од таквих људи друштво се нема бојати поврата и према томе не мора се сувише строго према њему заштићавати. Ублажена пак казна може за осуђеног бити благодет и у будућности му послужити као против дејство против жестоких нагона, који су га једном намамили на стазу злочина.

Турин, у децембру, 1902.

Једна сензационална парница у Енглеској

У енглеској била је прошле године једна сензационална парница са солицисторима, о којима се саопштавају интересантне појединости, у једном писму из Лондона, штампаном у руском журналу „Право“.

„Скоро је свршено, пише у том писму, неколико скандалозних процеса, и пола тучета наших солицистора осуђени су на радове на галијама за преваре. Међу осуђенима налази се и бивши председник Law Incorporated Society и председник дисциплинарног комитета коморе солицистора, који од надзорника професионалне етике одлази у зидове казненог дома на 12 год. По нашем мишљењу драма која се одиграла у централном кривичном суду, није нешто епизодичко, нешто патолошки случајно; она није ни нешто свршено; пред нашим очима дигнута је само за тренутак завеса, да одмах, опет све се сакрије.

Solicitor или пређашњи attorney одговара по својим функцијама француском avoué. То је повереник, правни агенат приватног лица. Та је установа прешла у Енглеску из Нормандије, али је се јаче у Енглеској развила. Код нас је јако разликовање функције у адвокатури: оједне стране је адвокат, barrister at law counsel, који говори у суду, а с друге — солицистор, агенат клијентов. — У XVIII столењу јавља се тежња ујединити све аторпеје у једну корпорацију и подићи важност те професије. 1825 год. приватном иницијативом оснива се Law Institution, који 1831 год. добија краљевску хартију а 1860 год. промени име у Law Incorporated Society. (Тај институт, један од најзаслужнијих у енглеском правном друштву, организовао је 1833 год. правно образовање за солицисторе, постаје 1843 официјални регистатор за професију а 1888 добија и дисциплинарну јурисдикцију, ма да солицистор није обавезан да буде члан корпорације).

Од тога времена подигли су се социјални положај у звање солицистора. Дотле презрени аторпеј постаје искусни правник и добија право да брани у нижим судовима заједно с бористером. У материјалном односу звање солицистора још је згодније, пошто баристер добија пуномоћство од солицистора, зависи у неколико од њега и не може се јавити на суду без посредништва солицистора (између њега и клијента). Како у грађанским, тако и у кривичним стварима. Паралелно с тим променама у земљи се вршила економна еволуција; кредитни живот веома се развио а непокретна сопственост све се више мобилисала. Међу тим правне форме остале су у многим односима без сагласних измена, као на пример сва процедура прелаза сопствености земље, форма залогте сопствености. Али што нас овде највише интересује — то је што су се у рукама солицистора почеле гомилати сви турсорски новци (trusts). Због компликованости правног живота турсора су, у невољи, морали све више прибегавати „помоћи“ солицистора, ако и само завештање није већ уводило солицистора у број турсора. Тако исто и већина „центлмена са независним средствима“ (иначе без одређеног занимања) и удовица, неудате женске и т. д. Желећи да добију више прихода од својих капитала, него што би им могли дати заводи и друга смештишта, прибегавали су својим солицисторима у нади да ће им они добро уложити њихове капитале, и да ће чувати поверени им новац ако не голим мачем правде, то у крајњој мери свим „лукавством“ које публика тражи од адвоката.

Тако је мало по мало солицистор престајао да буде пре свега правник и постао је све више финансијски агенат, нешто налик на банкара, — а за тим фактотум при образовању акционарских друштава. Та трансформација израђена је на врху професије. Још се жалосније види то у полицијским и грофовским судовима, који имају свој персонал правника солистра, који свима средствима гледају да добију ствари у своје руке. Полицијски чиновници, надзорници казних завода, књиговође и др. постају њихови агенти и за то сваки добија „комисијон“ који је свети у Енглеској. Све се то чини скоро јавно, на погледу свих, али публика окреће очи од тога. То што солицистор губи на комисији он мора добити другим средствима. Он већ почиње хазарну игру, своје врсте, он уговора да води парнице, и предлаже кредит, што је већ законом забрањено.

Ево такве слике из судске сале.

Горе стоји Б. Лек, старац од 62 год. Он је већ четрнаест година солицистор и у професионалној средини заузима висок положај. Он је био шта више председник Law Incorporated Society, друштво, чији смо значај овде горе описали. Много година он је био председник дисциплинарног комитета те корупције, а ево сад одговора пред судом за обману. У Јулу 1900 год. Ствари Лекове стајале су већ врло рђаво; он оглашава себе да је неспособан за плаћање. Пасива је премашила 2 милиона рубаља и на основу књига могло се раније предвидети да ће 5,100.000 франака, које су му поверили клијенти, пропасти без

трага. За тим се увидело да је најмање у 17 случајева Лек повредио норме кривичног права. Оптужба је се ограничила само на четири случаја.

Први случај: 1888 год. неки Цеферис оставио је завештање на основу којег један део имања прешао је на Лека као на стараоца по завештању, које је учинио у корист сестре леди Колгерст. Завештање је требало да се оствари 1896 године и Лек је био означен за извршиоца теста-мента. За то време леди Колгерст пренесе по завештању право сопствености на своју кћер, а Лек присвоји новце себи. У осталом кад су од њега тражили мање суме Лек је плаћао, али из других поверених му новаца, и на послетку он није могао продужавати ту манипулацију. То је исто учинио Лек и као старалац другог једног лица.

Трећи случај: млади официр Кавендиш, полазећи за Индију, поверио је Леку 450,000 франака, од којих су 350.000 фр. отишле на спекулацију самог Лека. Најзад и старатељски новац од Хопкенса тако су исто отишли незвано куда.

Као што видите факти су сасвим прости Њихова сложеност долази с једне стране од њихове, многобројности а с друге од специјалних услова живота Лекова осим виших дужности у професији, окривљени је био још директор три жељезничка друштва и у многим другим акционарским компанијама. По речима ликвидатора Лек је већ 1888 год. био у тешком положају. За 25 годишњи период ни један пут није био састављен уредан рачун или списак куд су смештени и уложени били новци разних поверилаца и старатељски новци. Међутим сваке године приход Лека долазио је до 2,100.000 франака. Резултат процеса био је осуда Лека на 12 година на галијама. После два дана, други солиситор. Арнолд чији је дефицит долазио до 10 милиона франака, био је осуђен на 10 година на галијама.

Много су мање кажњени неки солиситори за обмане највулгарнијег типа. То су били све бедници, који су се користили својом „умешношћу“ у законима да би добили што се може, како се може и где се може. Таквих процеса очекујемо још не мало, као што смо их и прошле године имали доста.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

Анархисте као убице

(Свршетак)

То је писмо прочитано на претресу. Погодба је била несумњива, а порицања сведока била су јој последица. На ипак, дух поротника био је поколебан. Марповљев адвокат знао се врло вешто користити пуштеним гласом о малом, плавом човеку. Поротници се дадоше завести том комедијом, и Марпó доби олакшавне околности које га спасоше од гилотине.

Већ сам објаснио да у Безбедности нису присталице смртне казне; па ипак, изгледало је свима тога дана да су по-

ротници можда јевтино оценили живот једнога од оних агената, који се, уз толико самопрегоревања, одају одбрани друштва.

И то онда када се често осуђује на смрт убијца какве јавне женске!

Поређење је било врло незгодно.

Што је најзанимљивије, то је да је, неколико дана после те осуде на вечну робију, која је за Марпóа била све чему се могао надати као најбољем, јер није ни помишљао да га могу ослободити, — опет дошао у Палату Правосуђа, због кривичног претреса, у који су били улетени његови негдашњи другови, у традиционалној крађи бицикла.

Марпó, који више није имао шта да изгуби, збаци образину и стаде се забављати плашећи слушаоце својим анархистичким изјавама.

Кад га је председник запитао, поводом једног случаја Лиге против газда, каква је задовољства налазио да исељава кирајџије не извештавајући најпре о томе газде:

— То је са свим природно, одговори Марпó подругљиво: куће су саградили радници, према томе оне су њихове, те је и право да раде у њима што им је воља.

Најзад, кад је одлазио, диже своју качкету, па, звучним гласом, добаци класични узвик: „Живела анархија!“

Последњи злочин о коме хоћу да говорим врло је познат, а извршен је на неколико дана пре убијства Колсонова; али то је можда, од свих оваквих афера, она која најбоље показује прави дух другова у тренутку када је пропаганда делом била у моди. Може се чак рећи да је она синтеза анархистичког духа после силног покрета који је створио Равашол.

М. Ђорђевић, негдашњи пуномоћни министар Србије у Паризу, који је од своје владе био назначен да врши исту дужност и у Букурешту, био је човек изванредно простих навика, и имао је обичај одлазити на храну у ресторан Дивал на улазу за оперу.

Тринаестог новембра 1893. године, баш је био довршио вечеру, и устао да обуче горњи капут прикачен о вешалицу, кад једно лице, некакав са свим млад човек, малена раста, устав од суседна стола, скочи на њ и лупи га жестоко у груди.

За тим тај непознати побеже тако брзо, да нико није имао времена ни да помисли да га задржи.

Био је већ далеко, кад опазише да је несрећни министар Србије био жртва једног покушаја убијства.

Г. Ђорђевић, из прва, не беше осетио никаква бола. Помисли да је имао посла с каквим крадљивцем који му је хтео зграбити новчаник. Живо принесе руку џепу, и, у том покрету, наиђе на једно сечиво, забодено у хаљине, и које он ишчупа и баца на земљу. Био је то један обућарски нож.

Одмах, један млаз крви стаде тећи из ране, и г. Ђорђевић онесвесну. Пренесоме га најпре у собу за рубље у тој радњи, где му један лекар из суседства, доктор Дарж, указа најпотребније неге.

Рана није била дубока и, у првом тренутку, нису је сматрали као опасну.

На жалост, сутра дан, г. Ђорђевић,

који је био пренесен у стан који је имао у хотелу Виндзор, доби првобитну кризу, и неколико лекара, позваних у консултацију, констатоваше да се догодило унутрашњи излив крви у грудној марици.

Министар Србије лебдио је неколико недеља између живота и смрти, и спасао се тек после једне особито опасне операције: отварања леве стране грудног коша.

Комесар кварта на Вандомском тргу, извештен о злочину, одмах је отпочео истрагу: убијца беше оставио своје оруђе, свој обућарски нож, на коме је био овај знак, изрезан на сечиву: „Fraderé, C. G. Marseille,“ а уз то мекан шешир црне боје на чијој се постави налазила ова белешка: „Rue des Fabriques, № 4, Marseille.“

Било је дакле знакова за проналазак убијце, у толико више што је његово мало чудно понашање већ било привукло на њ и пажњу келнерица и гостију који су ручали према њему.

Задржао се скоро један час, по што је био свршио свој оброк, лутајући нејасно очима, ослањајући се на леви лакат.. Рекао би човек као да је ослушкивао гласове који су у њему самом говорили..

Сва лица која су још исте вечери саслушана, дадоше са свим тачна обавештења.

Али нису морали тражити убијцу.

Око једанаест часова у вече, комесар на Вандомском тргу добио је депешу од свога колеге у кварту Ла Рокет, којом му се јављало да је једно лице, рекав да се зове Леон Леотије, дошло у његов комесаријат да га притворе, говорећи да је, у неком рестаурану Дивалу на улазу за оперу, ударило обућарским ножем једног госта коме имена не зна.

Одмах, полицајац који беше отпочео истрагу, оде полицијској станици једанаестог округа, где је био притвореник; али овај се задовољи само тиме што је поновио свој исказ; ништа није хтео рећи о побудама које су га нагнале да изврши своје дело.

— Оставите ме сама и на миру до сутра, рече; потребно ми је да прикупим све своје мисли да бих вам могао одговорати!

То је један од ретких анархиста каквих нисам никад виђао у своме кабинету.

Његов случај био је изванредно прост: признавао је, очигледно је био без саучесника; служба Безбедности није се дакле имала бавити њиме. Пажљиво сам стао посматрати Леотијера тек на судском претресу.

У тога несташка од двадесет година било је лице каквога небом озарена човека. Лице, мало оштро, било је необично бледо, оштре јагодице, отворено чело, мале кратковиде очи повучене мало дубље у очне дупље, Леотије, са белом вратном марамом коју је увек носио, изгледао је као какав адвокатски писарчић или непризнати песник. Фини брк засењивао му је усну, а лака огрлица од браде затворено кестењасте боје ублажавала је оштрину његова лица.

Од свих анархиста које сам виђао, овај ми је за цело изгледао најискреније одушевљен, али и најслабијег мозга.

Па ипак, сутра дан по његову ухапшењу, прва му је брига била да увери како није имао намеру да убије.

— Могао сам смртно ударити оног грађанина, рече. То нисам учинио! Прорачунао сам снагу свога ударца ножем!

И, после те мере опрезности, наставио је своје изјаве:

— У Паризу сам од пре седам месеци, рече; има већ два месеца како сам без посла, доведен до невоље. И ја имам права да једем, као и грађани: хтео сам да ударим каквог грађанина! Немајући динамита, послужио сам се својим радним алатом. Само, пре тога, хтео сам се добро најести. И тако, прекјуче, ручао сам, на вересију, код Маргелија; али газда се задовољио да ме избаци на поље! Радо бих убио каквог грађанина у томе ресторану, сви гости беху отишли. Нисам могао ударити ког келнера! Келнери су радници!

Тај чудни несташко био је, ради онога што је хтео учинити, „добре среће“ да удари, у Диваловој гостионици, једну знатну личност; представника једне туђе владе у Паризу.

Кад је сазнао ко је била жртва, био је пун радости.

— Врло сам срећан, рече, што ми је пало у део да ударим једног посланика! Посланик, то је двоструко грађанин!

Али, што је можда занимљивије, то је писмо које је пред извршење злочина написао једном виђеном анархисти који му је изгледао као највиши ауторитет у странци, и с којим је два до три пута долазио у додир.

Као што сам раније рекао, то је писмо најпотпунији извод праве анархистичке науке, а уз то је и занимљиво под пером једног детета од двадесет година.

„Париз, 12. новембра 1893. г.

„Драги друже,

„Друг који ти пише, овај је исти кога си видео у суботу у вече, коме је право име Леон Леотије. Немадосмо времена за разговор, те, према томе, нисам ти могао рећи што сам хтео. Али данас, у недељу, хоћу да ти окријем свој положај и кажем своје мисли.

„Као што сам ти рекао, оставио сам Марсељ месеца фебруара, и пошто сам провео два месеца код своје стара-мајке, у једном засеку Горњих Алпа, дошао сам амо, у Париз, 20. априла. Нашао сам готово одмах рада, рада у своје обућарском занату, али од 21. септембра, дана када сам напустио свога газду, не хотећи да носим ђуди и претераности једне такве птице, садашње друштво нагнало ме је да живим од данас до сутра.

„Нашао сам за тим да израдим још неколико пари цокула, што ми је једва дало маха да животарим, задужујући се. Али, од пре неколико дана, како нисам имао више шта да радим, немам ни паре у џепу, те ми се прети да ћу бити избачен из стана.

„Појмим, према томе, колико ми је положај критичан. Приморан сам дакле да умрем од глади, или да се убијем.

„Па лепо, не! нећу изабрати ни једно ни друго; прво за то што хране има, јер су дућани препуни робе; а друго, нећу

да се убијем да бих избегао срам да будем кукавица и несавесник. Остављам другима, који су у моме положају, да се глупачки и недотупавно убијају. Доиста, не може човек бити глупљи и безразложнији него кад се убије пре но што удари на оне који су узрок томе. *Жалимо их, али не кривимо их!*

„Што се тиче мене, који сам, од своје шеснаесте године, анархиста, или боље који сам, од тих година, схватио добротности анархије, тренутак је за мене куцнуо да покажем да један револуционар не сме бити према својим целатима ни кукавица ни мек, и за то сам се чврсто одлучио да се осветим.

„Осветићу се како узмогнем, јер немам прилике да задам какав тешки удар, као узвишени друг Равашол.

„Моје изабрано оружје биће мој радни алат; али шта мари? Биће опет једна деликатност што ћу уморити једног грађанина оружјем које ми је служило на производњу онога што овај троши на мој рачун.

„О! веома бих желео да могу изабрати, каквог судију, на пример „К. из гадне лупешке цећине;“ али, и опет велим, на своју велику жалост,“ немам под руком ништа што би ми могло то допустити; а, уз то, не познајем ни њих лично, нити њихове станове; али *нећу ударити невиног човека кад ударим првог грађанина на кога нађем.*

„Не мислим говорити на дугачко, јер ми је време драгоцено и вероватно је да ћу, кад будеш примио моје писмо, већ бити спетљан; па ипак, рачунам на тебе да ћеш доћи да ме браниш од мантијаша, и обојица ћемо имати прилике да проведемо један радостан тренутак развијајући пред судом разлоге који нас нагоне на рад.

„Завршујем надајући се да могу рачунати на другарску солидарност и узвикујем са Бланкијем: „Ни Бог, ни господар!“ Додајем: „Живела анархија.“

„Ура!

„Леон Леотије.“

Сва мржња анархиста ванредно је исказана у том писму једног детета од двадесет година, које у ствари није имало никаквих разлога да мрзи своје ближње, и чија је грозничава машта за цело најзанимљивији примерак онога стања болесна духа из кога је изашла анархија.

На претресу, утврђено је да Леотије никад није био под ударцима оних невоља које ломе и укоче по каткад и најхрабрије људе. Увек је имао рада и могао је зарађивати најмање пет динара дневно; један од његових земљака помагао га је саветима и кесом, а о пунолетству имао је да прими код једног бележника у Маноску суму од хиљаду и сто динара.

Али сваки срећни случај који му се догађао чинио је Леотијера, ако је то у опште могућно, још ђупљивијим, и завист због боље судбине других, која му је била у души, огадила му је живот.

То је историја свих оних младих анархистичких фанатичара, као што је Емил Хенрих, на пример, који су, уз врло високе тежње, а без храбрости која је по-

ребна да би се задобило жељено место у животу, налазили за подесије да се хипнотизују у празним декламацијама и да се убијају у каквој пренапеглости!

Анархија је, у основу, и са врло ретким изузетцима, мишљење које радо прихватају ленивци, они који замишљају да је срећа једно право, и да не треба себи задавати труда да би се она задобила.

Никада нећете видети међу фанатичарима и бездушницима снажне природе које улазе у живог са зубима који су дуги колико и њихови, можда, али и са снажним мишицама које им дају маха да створе себи какав положај у друштвеном окршају.

Међу анархистима, ако по који пут и буде бораца, као што је Равашол, то су онда људи са свим друкчије категорије, харамije, лопови, разбојници од заната, који су врло срећни што у анархији налазе неку врсту политичке рехабилитације они који су дотле били презирани од свих странака, гоњени ода свуда као парије.

Писци из почетка деветнаестог века говорили су о болести у душама. Мисе, у својој *Исповести* и у *Роли*, показао нам је читаво једно поколење у кога више није било идеала, није било веровања. Болест се раширила. Поколења која су дошла за овим нису умела сачувати ни веру у Отаџбину, која је, у прошлости, била довољна да начини великима Атину и Рим.

Иста олујина која је однела морал религија, однела је и морал философија. Човек је остао са својим прохтевима, и убрзо је уобразио да се не треба борити да би их задовољио, и да је у праву да узме оно што жели.

Ма да ми није посао да се бавим друштвеном филозофијом, изгледало ми је да је то поступно опадање свега што је идеално најпростије објашњење анархије код оних које називају њеним интелектуалним представницима.

Да ли је Емил Хенрих дакле нешто са свим друго него Рола?

Леотије је био само обућарски радник, али је ипак један интелектуални представник анархије. Машта му је била жива, страсно је читао књиге и журнале који би му дошли под руку... И несрећа је била да чита само nihilистичке књиге и анархистичке журнале.

Оном изванредном лакошћу младих духова да се надахнују туђим мислима, Леотије је све своје мисли падахнуо доктринама nihilизма и анархије...

Судије признадоше томе несташку олакшавне околности, и добро су урадили. Његова је одговорност неоспорно била ограничена. **Z.**

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Један чувени полицајак. — У Маџарској умро је прошле године граф Бела Радаји, који је био рођен 1829 год. Год. 1868. када су Маџарску биле поплавиле разбојничке чете, он је био саветник у министарству полиције и прими се да хвата разбојнике.

Радаји чим је дошао у Сегедин промерно је полицајце своје и његово оштро око зауставило се на једном одлучном пандурском старешини. Радаји га призове себи и рече: „Чујем да овде преко Тисе у пустари пирује Фери Ковач (један од најопаснијих разбојника), иди и доведи ми га“. Пандур се насмеја: „Али, милостиви господине, ја бих отишао, али се не бих повратио жив“. — „Поведи собом три пандуре.“ Пандур одговори: „Ни један се неће усудити да иде тамо, па да га вешате.“ — „Но, кад ви немате смелости, ја ћу ићи да вас штитим“. Пандур га зачуђено погледа, али не смеде ништа више рећи. За 10 минута већ су били са чамцем преко у пустари и нађоше Ферија где весело пије са неколико својих другова. „Ко је од вас Фери Ковач?“ запита Радаји. — „Ја сам, милостиви господине,“ рече учтиво Фери. „Метни му лисичине,“ рече Радаји старешини пандурском. Но овај побледе и испусти лисичине, јер су три пушчане цеви биле управљене на њега. Радаји узме лисичине и сам приступи Ферију, а кад овај хтеде да се брани, Радаји га удари својом снажном песницом, да се Фери урличући сруши на земљу. Другим покретом отрже једном разбојнику пушку из руку и кундаком луни по глави трећег разбојника. „Имате ли сад смелости?“ рече Радаји пандурима, да овог једног, трећег, разбојника окујете.“ — Како ли тек беху Сегединци запрепашћени, кад видеше где дође чамац, а на њему страховити Фери и три његова друга оковани. Ово смело дело Радајево, дигло му је јако углед међу пандурима, а задало је страха разбојницима. У Сиригу су имали разбојници фабрику патрона, које су на нарочит начин правили а од барута, који су отимали војницима. Они су претили да ће Радаја бацити у ваздух, ако им дође. Радаји узме собом познатог старешину пандуре и још три момка, да потражи разбојнике у њиховој фабрици. А кад ни један пандур не смеде да уђе унутра, Радаји их остави на пољу, а сам уђе. Ту су неколико разбојника доиста правили патроне, а ту је било и више бурди барута. Радаји их замоли да му покажу ту вештину, што они драговољно учине. Радаји извади за тим своју дугачку лулу и замоли мало ватре. Разбојници одговореше да се ту несме пушити. „Па кад сте тако неучтиви,“ рече Радаји, „ја ћу се сам послужити“. Извади машину и запали лулу, па онако запаљену машину баца на дно. Разбојници да помру од страха, бојећи се експлозије. Радаји са пуном и запаљеном лулом, нагне се над буре пуно са барутом. Разбојници зајаукаше: Та немојте, сви ћемо одлетети у ваздух.“ — „Па шта се плашите“, рече Радаји, „хвалили сте се толико пута, да ће те ме бацити у ваздух. Но, па ево! Но већ кад не смете, а ви напоље, тамо ће вас дочекати неко, који ће вас одвести на сигурније место. Ал, само један по један. Марш!“ И преплашени разбојници изиђоше један за другим где их пандуре лепо оковаше. Ово друго смело дело толико је утицало на пандуре, да су радо у ватру и воду хтели за својим поглавицом, а за разбојнике био је Радаји право страшило. Радаји је још врло вешт био, па је умео разбој-

нике да приволе на свако признање. Истражне судије мучили су их грозно али је многи разбојник стиснуо зубе, шкргутао од муке, али речи изустео није. Радаји их није мучио али њему су признавали све. Чувени Рожа Шандор, највећи разбојник, не хте рећи ништа. Радаји га даде извести преда се и рече: „Говори. Твоје је признање потребно, не само да се кривци казне, већ и многи невини да не страдају. Допушта ли ти твоја савест, да невини труну у тамници?“ И Рожа Шандор признао је све. Но најтеже је било Радају да похвата јатаке разбојника. Ту је било и богатих трговаца, господе па чак и високих чиновника. Они су били вешти, препредени и умели су своје трагове да крију, јер су знали да радаји не штеди никога. Но Радаји је дохакао и њима. Једног дана дошао му је врло богат и угледан један сегедински трговац, и понуди му 50.000 дин. да не дира њега и друге досадање разбојничке јатаке. Радаји се поче да погађа са трговцем и рече, како је то мало новца за све јатаке. Поштедеће за ту своту трговца и његове најближе пријатеље. И трговац поче да ређа имена господе и богатих фабриканата. Радаји се намршти и вели, како је то много имена, али трговац само ређа. И таман је трговац мислио, да је сретно склопио „уговор,“ а Радаји зазвони и рече старешини пандуре који је ушао унутра: „Окујте овог господина и затворите га“. Тога дана одмашираше у тавницу 67 најугледнијих сегединских грађана. И наскоро владавину разбојника откуца последњи час. Тако је Радаји радио.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

„По члану 8. закона о панађурима, државни службеници, који на панађуру врше званичну службу не добивају никакву накнаду за то, али ће општински судови плаћати дневницу за те службенике државној каси, по закону о трошковима управних власти.“

По члану, пак, 5. правила за извршење закона о трошковима управних власти, ако је панађур ван реона општине, у којој станује чиновник, одређен за комесара, онда му припада дијурна.

Поједини комесари у оваквим случајевима наплаћују дијурну и за државу и за себе, те тако општина плаћа две дијурне за једне исте дане — и држави и комесару.

Да ли је правилна оваква радња комесара?

На ово питање одговарамо:

Члан 8. закона о панађурима, говори о случајевима, кад су панађури у месту, где станује и чиновник, одређен за комесара панађура, и кад комесару лично не припада никаква накнада.

Чл. 5. правила за извршење закона, говори о случајевима, кад су панађури ван места, где стално станује комесар, у коме случају он има права на дневницу по закону од 19. фебруара 1892 године.

У овом случају општине морају платити и дијурну држави и комесару, пошто ови врше један посао, предвиђен законом о трошковима управних власти као приватно-праван посао.

II.

„У члану 9. правила и упуства за рачуноводство и књиговодство при општинским судовима, која је прописала Главна Контрола, на основу чл. 110. зак. о општинама под 11. маја ове године, стоји:

„Варошке општине за ту цел морају имати: 1, деловодни протокол; 2, регистар; 3, експедициону књигу; и, 4, аманетник.“

„У последњој алинеји поменутога члана, стоји ово:

„Сеоске општине воде само деловодни протокол.“

У правилима пак о деловодству, писмоводству општинском и уређењу архиве општине која је прописао господин Министар Унутрашњих дела 21. септембра ове године ПХ 24.209, на основу чл. 178 закона о општинама, стоји ово:

„Свака општина мора имати ове књиге: деловодни протокол, експедициону књигу и регистар“

Као што се из овога види, ова правила противурече једна другом.

Тако, по правилима Главне Контроле, сеоске општине не морају имати регистар, а по правилима Господина Министра унутрашњих дела, морају.

Настаје сада питање: којих се правила треба придржавати.

А ово се питање умесно јавља по томе, што месна контрола може одбијати издатке, учињене на набавку регистра, као неправилне, кад према правилима Гл. Контроле не морају постојати код сеоских општина, а полицијска власт, међутим, може кажњавати, ако се регистар не води.“

На ово питање одговарамо:

По члану 110 закона о општинама, Главна Контрола имала је да пропише правила о рачуноводству, и она је то учинила.

У колико деловодство и писмоводство стоји у тесној вези са рачуноводством, она је морала помињати и књиге, које се морају водити по општинама, па је нација да регистар није потребан сеоским општинама.

Напомена ова, да се регистар не мора водити код сеоских општина, није могла одузети право господину Министру унутрашњих дела, као надлежном да пропише правила о деловодству и пословодству, да у ова унесе и то наређење, да и сеоске општине воде регистар нити је, у осталој Гл. Контрола имала ту намеру.

Према овоме, мора се водити регистар и по сеоским општинама.

Она бојазан, да се неће примати издатци, учињени за набавку регистра, од стране Контроле, отпада, пошто се набавка врши по правилима, која је прописао господин Министар као надлежан.

III.

„Председник општине М-ачке, тражио је од среске власти једну свеску сточних пасоша и положио новац.“

Начелник срески тражио је од Државне Штампарије ове пасоше, али она их није одмах послала.

Како је у том међувремену био панађур у суседној вароши, то сељани навале на председника, да им изда сточне билете, и он да

их не би изложио штети, замоли једну од суседних општина, да му да известан број пасоша било на зајам, било за новац.

Дотични суд одазове се овој молби, и без нарочите тражене дозволе од старије власти, прода 40 дупликата из своје књиге пасоша.

Настаје питање, да ли је рад општ. суда, који је извршио продају пасоша, правичан и ако јесте, то по чему?

На ово питање одговарамо:

Због честих крађа сточних пасоша, које су вршене то из ове то из оне суднице, сада се, према упуту господина Министра унутрашњих дела, од 20. јануара 1894 год. СБр. 4901, води нарочита контрола код среских власти: коме је која књига пасоша — серија и број — издата.

Ако би се дозволило, да општински судови после препродају ове пасоше, онда би ова контрола била онемогућена, и промашена би била циљ, да се сузбије крађа пасоша, и спречи фалсификовање ових.

Из ових разлога, поступак општ. суда, што је продао 40 ком. пасоша, није правичан.

Али, како је овде била неопходна потреба, да људи не буду оштећени тиме, што би вашар прошао, а њихова стока остала непродата може се оправдати овај случај, али треба брижљиво настојавати, да се то више не догоди.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Рудолфа Хенриа, молера олд., тражи квартал теразијски, актом својим Бр. 10061, исти је оптужен код кварта за крађу једних степеница, и поништај симса и молераја на кући г. Николе Пашића, државног саветника. Крађу и поништај учинио је 26. новембра 1902 год., и до сада није се могао никако пронаћи ради узимања на кривични испит. Моле се све полициске власти да Рудолфа живо потраже, и упуте управу града Београда с позивом на Бр. 38009.

Миљана жена Ристе Столића из Јешевике отишла је од куће незнано где, и није се вратила до данас. Она има 25 година, раста средњег, дугих образа, косе смеђе, очију граорастих, уста умерених носа правилног, од одела има на себи; сукњу од селске тканине, реклу куповну од поркета, мараму на глави и опанке на ногама. Нађену треба упутити начел. ср. таковског, с позивом на Бр. 14337, или Управи гр. Београда Бр. 38291.

ПОТЕРЕ

Непознати лопов, 21. ов. м. украо је Перси Ковачевић, из Звечке кобилу, длаке зелене, у стражње ноге путаста, цветаста, 4 год. стара, једне талиге, ам, узду и разне женске ствари. Моле се све полициске власти, да лопова, живо потраже и нађеног спроведу начелнику среском

у Обреновац, с позивом на Бр. 11227, или Управи града Београда 37967.

Стеван Чарнић и Петар Рогунић, оптужени због опасне крађе, 25. ов. м. побегли су испред спроводника, кад их је овај спроводио из Умке за Обреновац. Моле се све полициске власти да их живо потраже и нађене спроведу начелнику ср. Посавског у Обреновац, с позивом на Бр. 11308. (УБр. 38247.)

Непознати лопови, ноћу између 25. и 26. ов. м., обили су гвожђе на прозору, а за тим и касу Тихомира Стојиљковића, маинара, из Лесковца, из исте покрали су: 5½ наполеона, једну банку од 100 динара у злату, 20 марака у злату, 5—6 комада повчаница по 10 динара, 20—30 динара у сребру, међу њима 2 петодинара, и до 20 динара никла. Моле се све полициске власти а општинским се препоручује, да живо крађивца и покрађу потраже, и нађене спроведу начелнику среском у Лесковац, с позивом на Бр. 23763.

Непознати крађивац, извршио је крађу ствари Анастасу Пешики чиновнику, кроз отворен прозор његове куће, у Капетан-Мишиној улици Бр. 11; однео му је следеће ствари: једно ново жакет одело, троје панталоне, један изношен иберцигер, два кишобрана, штап, рукавице, 2 сребрне кашике. Моле се све полициске власти, да живо потраже крађивца и покрађу, и спроведу их Управи града с позивом на Бр. 37714.

Радован — Раде — Михајло Радовановић **Ивановић**, из Бјељине, познати коцкар, кесарош и бив. робијаш, који је под судом код првостепеног суда за град Београд, за просту крађу побегао је 24. овог месеца из суда где је био

упућен на рад. Он има 33 год., средњег је стаса у опште плав, говори сем српског још и немачки. Моле се све полициске власти, да Радована живо потраже, и нађеног спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 38183.

Непознати крађивац, 15. ов. мес. покрао је веш Лепосави Миловановић, олд., која станује у Краљице Наталије ул. Бр. 32 и то: 4 пара мушких гаћа, од обичног платна, три пара са монограмом ЈМ, један без монограма; једно француско јастуче са чипком штрикано са мо-

нограмом Л. М.; једну норхетску реклу са везом, једну белу сукњу са чипком, једно виолет матине, једну блузу непита, један пешкир од платна обичног и једну белу фирангу све у вредности 30 динара. Моле се све полициске власти, да живо потраже крађивца и покрађу, и нађене спроведу Управи гр. Београда, с позивом на бр. 37807.

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Мирко Јовановић звани «Брица» и **Јанаш Неџер**, лопови и кесароши.

Као што смо у прошлом броју саопштили ова два лопова извршили су на опасан начин

крађу г. Милошу Поп-Јовановом олд. берберину на Теразијама.

Доносећи по обећању слику Јанашеву, доносимо уједно и најновију слику «Брицину»

и понављамо питање кварта Теразијског: знали ко шта о њима, као и јесу ли још какву крађу или превару коме извршили. О томе треба известити квартал теразијски с позивом на Бр. 10715.

Пријатеље, који ми писмено и усмено изјавише саучешће о смрти мог оца, молим да овим путем приме моју благодарност.

Н. Димитријевић
Уредник Полицијског Гласника*

Садржај: I. *Службени део:* — II. *Стручни и научни део:* 1) Злочин из страсти; 2) Једна сензационална парница у Енглеској. — III. *Поучно забавни део:* 1) Анархисте као убице; 2) Из страног света. — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Тражи се; 2) Потере; 3) Из полициског албума.